

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 277-286

Received	Reviewed	Published	Doi Number
09.11.2017	04.12.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2233

A General Outlook of B. A. Larin Intradepartmental Lexicographical Studio and Its Studies

Emrah ÖZCAN ¹

ABSTRACT

Boris Aleksandrovich Larin is one of the most important scientists of XX. century, who has qualified scientific studies in many scientific fields such as history of language, dialectology, lexicography et al. The Intradepartmental Lexicographical Studio (Межкафедральный Словарный Кабинет – МСК) was established with his initiation on 1th September 1960 in Leningrad State University (St. Petersburg State University) within Faculty of Philology to perform studies efficiently and effectively in the field of lexicography and to create various types of dictionaries. Four major fields of study were specified by B. A. Larin as main areas of the Studio: regional dictionaries, historical dictionaries, author's dictionary, bilingual author's dictionary. By 1980s proverbs, idioms and slang were also included in research area of the Studio. Moreover, in the course of time the Studio became a coordination center of lexicographical studies which continue in universities such as Kiev, Riga and Saratov. For the purpose of following the studies of research centers which work in the field of lexicography, cooperating with these centers and building upon the information in that field with interdisciplinary studies, in this article, the Boris Aleksandrovich Larin Intradepartmental Lexicographical Studio, which was established by Russian linguist Boris Aleksandrovich Larin in St. Petersburg State University and its works will be covered.

Key words: Lexicography, dictionary, Boris Aleksandrovich Larin. B. A. Larin Intradepartmental Lexicographical Studio

Boris Aleksandroviç Larin Bölümlerarası Sözlük Merkezi ve Çalışmalarına Genel Bir Bakış

ÖZET

Boris Aleksandroviç Larin; dil tarihi, leksikoloji, diyalektoloji, leksikografi vd. birçok alanda nitelikli bilimsel çalışmaları olan XX.yy'ın önemli bilim insanlarından biridir. Girişimleriyle 1 Eylül 1960'ta Leningrad Devlet Üniversitesi (St. Petersburg Devlet Üniversitesi) Filoloji Fakültesi bünyesinde leksikografi alanında araştırmaları daha etkin ve verimli bir şekilde yürütmek ve farklı türde sözlükler yapmak amacıyla "Bölümlerarası Sözlük Merkezi" (Межкафедральный Словарный Кабинет – МСК) kurulmuştur. B. A. Larin tarafından merkezin çalışma alanı olarak bölgesel sözlükler, tarihsel sözlükler, yazar sözlükleri ve iki dilli yazar sözlükleri olmak üzere dört ana dal belirlenmiştir. 80'li yıllardan itibaren atasözleri, deyimler ve jargon da merkezin çalışma alanı kapsamına alınmıştır. Sözlük merkezi zamanla Kiev, Riga, Saratov gibi birçok farklı üniversitede sürdürülen leksikografi alanındaki çalışmaların koordinasyon merkezi haline gelmiştir. Bu alanda faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası araştırma merkezlerinin çalışmalarının takip edilmesi, bu merkezlerle işbirliğine gidilmesi ve disiplinler arası çalışmalarla alanda teori ve uygulamalara bilgilerin geliştirilmesi amacıyla çalışmamızda günümüzde kurucusunun ismiyle anılan *Boris Aleksandroviç Larin Bölümlerarası Sözlük Merkezi* hakkında bilgi verilecek ve çalışmaları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Leksikografi, sözlükbilim, sözlük, Boris Aleksandroviç Larin. B. A. Larin Bölümlerarası Sözlük Merkezi

¹ Öğretim Görevlisi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, eozcan@gelisim.edu.tr

1. Giriş

Dillerin söz varlıklarını ve zaman içindeki değişimlerini; içinde doğduğu, geliştiği, değiştiği toplumun dinamiklerini geleceğe aktaran geçmiş ve yaşanan zaman arasında köprü görevi gören sözlüklerin birçok tanımı vardır: “Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre ele alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser, lügat” (TDK, 2005: s1806). Ana Britannica’da (1993: Cilt28, s.215) “sözlük, bir dildeki sözcüklerin tümünü ya da bir bölümünü, söylenişleri, dil bilimsel biçim ve işlevleri, kökenleri, anlamları, söz dizim özellikleri, çeşitli yanlışları, kısaltmaları, eşanlamlıları ve karşıt anlamlıları ya da başka bir dildeki karşılıklarıyla, genellikle alfabetik sırayla, bazen de eski ve yeni kullanımlarını gösteren alıntılarla sunan başvuru kaynağı” olarak tanımlanmıştır. Doğan Aksan (2003: Cilt III, s.75) ise sözlüğü “bir dilin (ya da birden çok dilin) sözcüklerini, söyleyiş biçimleriyle, yazımlarıyla veren, bağımsız biçim birimlerini temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz öğeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir sözcük kitabı” olarak tanımlamaktadır. Zaman içinde sözlükler kullanıcıların doğacak ihtiyaçlarını karşılamak üzere gelişen teknolojiyle de birlikte yeni amaçlar ve yöntemlerle değişeceğinden sözlüğün tanımı da zamanla genişleyecektir.

Sözlükler; bir dilin ve kültürün önemli kaynaklarından biridir ve bunların geleceğe aktarılmasını sağlayan en önemli araçlardan biridir. Tarih boyunca farklı amaçlarla farklı özelliklerde birçok sözlük hazırlanmıştır. B. A. Larin; dil tarihi, diyalektoloji, leksikoloji ve leksikografi gibi dilbilimin alt dallarında yaptığı çalışmalarla Rus dilinin gelişmesine büyük katkılar sunmuş XX. yy’ın önemli bilim insanlarından biridir. Öğrencilik hayatından itibaren sözlük çalışmalarında bulunmuştur. Leksikografi alanında çalışmalar yapmak ve bu alanda Rus diline katkı sağlamak üzere *Bölümlerarası Sözlük Merkezi’ni* (Межкафедральный Словарный Кабинет) kurarak önemli katkılar sunmuştur.

Bu çalışmada leksikografi alanında yaptıkları araştırmaları bu alana olarak katkıda bulunan kurum ve kuruluşların çalışmalarının takibine katkıda bulunmak amacıyla B. A. Larin Bölümlerarası Sözlük Merkezi’nin yapısı ve çalışmaları ele alınmıştır. Bunun için öncelikli olarak bu alanla ilgili çalışmalar belge tarama yöntemiyle bir araya getirilmiş, tümevarım yöntemiyle sonuca varılmıştır. Çalışmayla ilgili sözlükler B. A. Larin *Bölümlerarası Sözlük Merkezi* tarafından ve merkezin resmi internet sayfasından temin edilmiştir. Öncelikle bu alanı tanımlamak için çalışmalar yapan bilim insanlarının eserleri taranmıştır. Daha sonra çalışmaya konu olan sözlük merkezinin genel yapısına değinilmiş ve uygulamaları olan sözlükler ele alınmıştır.

2. Türkiye’de ve Dünyada Leksikografi Terimi

Sözlük araştırmalarının yapıldığı İngilizce “Lexicography”, Rusça “Лексикография”, Almanca “Lexikografie”, Fransızca “Lexicographie” terimleriyle anılan bilim dalını Dubiçinskiy (2008: s8) sözlük oluşturma, inceleme ve kullanma bilimi olarak tanımlamaktadır. Dilimizde bu bilim dalının karşılığı için geçmişten günümüze kadar halen bir birliktelik söz konusu değildir. Prof. Dr. Erdoğan Boz (2011) daha önce yayınladığı çeşitli makalelerini ve sunduğu bildirilerinden oluşturduğu “Sözlük Bilimi Yazıları I” isimli kitabındaki *Leksikografi Teriminin Tanımı ve Türkçe Karşılığı Üzerine* isimli makalesinde; bu bilim dalının Türkçe karşılığı için “sözlükbilim(i)” teriminin daha uygun olduğunu belirtmektedir. Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın (2010) *Sözcük Bilimi ve Sözlükçülük* isimli makalesinde kişisel olarak “sözlükçülük” terimini benimsediğini belirtmiştir. Prof. Dr. Ayşe Pamir Dietrich (2001: s55) *Dictionary of Linguistic Terms* adlı eserinde Rusça “лексикография” teriminin İngilizce karşılığını “lexicography”

olarak verirken Türkçe karşılığını “sözlükçülük, sözlük bilgisi” olarak vermektedir. Türk Dil Kurumu’nun internet sitesi üzerinden erişim sağlanan Güncel Türkçe Sözlük’te “leksikografi” terimi aratıldığında “sözlükçülük” sonucu alınmaktadır. Aynı sözlükte “sözlükçülük” terimi aratıldığında “Bir dilin veya karşılıklı olarak daha fazla dilin söz varlığını sözlük biçiminde ortaya koymak üzere yöntemleri araştırma; sözlük hazırlama, yazma ilkelerini, kurallarını geliştirme ve uygulama alanına çıkarma işi, sözlük bilgisi, lügatçilik, leksikografi” sonucu elde edilmektedir. Görüldüğü üzere bu bilim dalı için bazı kaynaklarda Türkçe karşılığı “sözlük bilim”, “sözlükçülük”, “sözlük bilgisi” terimleri verilirken Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi (1986: Cilt 21, s.10744) ve Dictionnaire Larousse Ansiklopedik Sözlük (1994: Cilt 6, s.2183) gibi daha eski kaynaklarda sözlükbilim maddesinin eş anlamlısı olarak “leksikoloji” terimi verilmektedir. Sami Baskın (2014); “Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi: Tanımı, Kapsamı ve Diğer Bilimlerle İlişkisi” adlı makalesinde Türkçe’deki bu bilim dalı için karşılaşılan terim çeşitliğini nedenini yazım kurallarının farklı yorumlanması ve sözlükbilimin kapsamının farklı algılanması olarak belirtmiştir.

Bazı kaynaklarda kullanılan “söz” kökünden “-lik ve -ci,” yapım ekleriyle türetilen “sözlükçülük” terimi Sami Baskın’ın da (2014) belirttiği gibi “olsa olsa sözlük biliminin bir alt alanı olabilir”. Nitekim bu terim tıpkı “göz” kökünden “-lik ve -ci,” yapım ekleriyle türetilen “gözlükçülük” kelimesinin örneğin göz biliminden daha çok gözlükçülerin yaptığı işi anımsattığı gibi “sözlükçülük” kelimesi sözlük satışının yapıldığı bir merkezi düşündüreceği için bir bilim dalının karşılığı olabilmesi mümkün değildir.

3. Boris Aleksandroviç Larin

Günümüzde Ukrayna topraklarında Vorskla Nehri kıyısında bulunan Poltova şehrinde 5 Ocak 1983’te doğan Prof. Dr. Boris Aleksandroviç Larin 29 Mart 1964’teki ölümüne kadar dil tarihi, diyalektoloji, leksikoloji, leksikografi gibi dilbilimin alt dallarında birçok araştırma ve çalışma yapmıştır. Eğitimine 1902-1910 yılları arasında günümüzde Ukrayna sınırları içinde kalan Kamyanets-Podilski şehrinde başlamış, 1906-1910 yılları arasında o dönem 1871’de Grigoriy Pavloviç Galagan tarafından 14-16 yaş arasındaki erkeklerin ortaokul seviyesinde eğitim alması için kurulan Kiev’de Pavla Galagana Kollegiya’da devam etmiştir. Üniversite eğitimini ise 1910-1914 yılları arasında Kiev’de Svyatov Vladimir Üniversitesi’nde² Dil Tarih Fakültesi Rusça-Slavca Bölümü’nde tamamlamıştır. Üniversite eğitimi süresince Sanskritçe ve Avesta Dili, Slav ve Latin dillerini de öğrenmiştir. Lisansüstü eğitimini Svyatov Vladimir Kiev Üniversitesi’nde Saratov’a taşınması nedeniyle Petrograd Üniversitesi’nde (St. Petersburg Devlet Üniversitesi) tamamlamıştır. 1919-1935 yıllarında arasında II. Devlet Pedagoji Enstitüsü (1925’ten sonra Leningrad Devlet Pedagoji Enstitüsü), Leningrad Beşeri Bilimler Fakültesi, Sanat Tarihi Devlet Enstitüsü, Kızıl Profesörler Enstitüsü, Batının Azınlıkları Enstitüsü (daha sonraları Lipetsk Devlet Pedagoji Üniversitesi adını almıştır), Raboçiy Edebiyat Üniversitesi gibi birçok üniversitede Baltık dilbilimi, Rus sentaksı, diyalektoloji, Rus dili tarihi, Latin dili tarihi, Ukraynaca ve Lehçe gibi çeşitli dersler vermiştir. 1924’ten 1940’a kadar her yıl; 1947, 1949, 1950 yıllarında öğrenci ve asistan gruplarıyla Rusça ve Ukraynaca diyalektoloji çalışmaları için araştırma seyahatlerinde bulunmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında Leningrad’ın Almanlar tarafından kuşatılmasından dolayı ailesiyle birlikte Aralık 1941’den itibaren Taşkent ve Yaransk’ta yaşayan B. A. Larin Aralık 1944’te Leningrad’a dönmüştür. Petrograd Üniversitesi’nde (St. Petersburg Devlet Üniversitesi) 1953’ten

² 1834’te Kiev’de kurulan Svyatov Vladimir Üniversitesi’nin adı birçok kez değiştirilmiştir. Günümüzdeki adı Taras Şevçenko Kiev Devlet Üniversitesi’dir. (Bknz üniversitenin web sitesi: <http://www.univ.kiev.ua>)

itibaren Rus Dili Bölümü, 1958-1961 yılları arasında Genel Dilbilim Bölümü, 1961'den itibaren Slav Filolojisi Bölümü Başkanlığı görevini yürütmüştür.

4. Boris Aleksandreviç Larin Bölümlerarası Sözlük Merkezi

Eylül 1960'ta Leningrad Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi dekanlığı yaptığı dönemde girişimleriyle farklı türlerde sözlük hazırlamak amacıyla Bölümlerarası Sözlük Merkezi (*Межкафедральный словарный кабинет*) kurulmuştur.

B. A. Larin'in leksikografi alanındaki çalışmalarının temeli 1930'lu yıllara N. Marr Dil ve Düşünce Enstitüsü'nde "*Drevnerusskiy slovar'*" (*Древнерусский словарь*) çalışma grubunun başkanlığını yapmasına ve 1936'da yazmış olduğu *Eski Rusça Sözlüğü Projesi'*ne (Проект Древнерусского словаря) dayanmaktadır" (Generalova 215: s.88).

Merkezin başkanlığını 1960-1964 yılları arasında B. A. Larin yapmıştır. Farklı zamanlarda başkanlık görevini S. S. Volkov (1964-1965; 1978-1983), N. A. Meşerskiy (1965-1978), A. İ. Kornev (1983-1987), O. S. Mejelskaya (1987-1998) ve 1998'den 5 Mayıs 2016'daki ölümüne kadar B. A. Larin'in öğrencisi olan A. S. Gerd yapmıştır. Günümüzde merkezin başkanı olarak B. A. Larin'in son öğrencilerinden biri olan V. M. Mokienko görev yapmaktadır.

B. A. Larin merkezin kurulmasından itibaren bilimsel araştırma ve leksikografi çalışmaları için dört ana alan belirlemiştir:

A. Bölgesel Leksikoloji ve Leksikografi

"*Pskovskiy oblastnoy slovar' s istoričeskimi dannimi*" (Псковский областной словарь с историческими данными), "*Slovar' Russkih Govorov Nizovoy Peçori*" (Словарь Русских Говоров Низовой Печоры) ve "*Seliger: Slovar' Materialı po russkoy Dialektologii*" (Селигер: Словарь. Материалы по русской диалектологии) sözlükleri merkezin bu alanda yaptığı çalışmalardan birkaçıdır.

Baltık ve Fin dili gibi ve diğer doğu Slav dilleriyle de benzerlik gösteren Pskov diyalekti ilk olarak XIII-XIV. yy'larda ortaya çıkarılmış ve bütünlüğünü koruyarak günümüze kadar ulaşmıştır. B. A. Larin tarafından planlanan ilk bölgesel Slavca sözlük olma özelliğini taşıyan "*Pskovskiy oblastnoy slovar' s istoričeskimi dannimi*" sözlüğünde, Pskov diyalektinin tüm sözcük sistemine ve sözcüklerin anlamlarına art zamanlı olarak yer verilmiştir. Sözlüğün yazımında sözcük bilimciler, dil tarihçileri, ses bilimciler ve dilbilgisi uzmanları görev almıştır. Sözlüğün 1. - 25. ciltleri 1967-2015 yılları arasında basılmıştır.

	Anlamı	Standart dil
анхел [anhel]	melek	ангел [angel]
бабаша [babaşa]	babaanne	бабушка [babuşka]
богатеј [bogatey]	zengin	богач [bogaç]
дверйла – дверйна	kapı	дверь [dver']

[dveryla – dveryna]		
каптан [kaptan]	kaftan	кафтан [kaftan]
наркоматик [narkomatik]	alkolik, esrarkeş	наркоман [narkoman]
неверь [never']	güvenilmeyen, şüphe uyandıran kimse	недоверчивый [nedoverçiviy]
овчишка [ovçişka]	Koyun	овца [ovtsa]

Yine bu alanda hazırlanan “*Slovar’ Russkih Govorov Nizovoy Peçori*” sözlüğünde ise Peçora nehri ve kolları olan Pijma, Tsilma, Neritsa nehirlerine kadar olan bölgede yaşayan köylülerin konuşma dilinin özellikleri ele almaktadır. Sözlüğün 1. cildi 2003’te, 2. cildi 2005’te basılmıştır. Sözlükte Sliger bölgesindeki köylülerin konuşma dili ele alınmakta ve bölgedeki Rus nüfusunun günlük yaşam ve konuşmalarındaki değişimleri yansıtmaktadır” (Generalova 2015: s. 91).

	Anlamı	Standart dil
аблемай [ablemay]	çirkin, sevimsiz kimse	некрасивый, неприятный человек [nekrasiviy, nepriyatny çelovek]
галон [galon]	toprak testi	глиняный кувшин [gliyanıy kuvşin]
деревино [drevino]	ağaç	дерево [derevo]
деять [deyat']	yapmak	делать [delat']
днесь [dnes']	gündüz	днём [dnyom]
ковда [kovda]	ne zaman, iken	когда [kogda]
наб [nab]	gerek, lazım	надо [nado]
ушкан [uşkan]	tavşan	заяц [zayats]

B. Tarihsel Leksikoloji ve Leksikografi

Bu alanda yapılan çalışmaların ilki “*Slovar’ Moleniya Daniila Zatoçnika*” (Словарь Моления Даниила Заточника)” dir. İkincisi “*Slovar’ obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi*” (Словарь обиходного русского языка Московской Руси) dir.

“Slovar’ Moleniya Daniila Zatoçnika” 1981 yılında tamamlanmış ve basılmıştır. Sözlükte; Daniil Zatoçnik’in Moleniya (Dua) adlı eserindeki kelimelerin temel ve yan anlamları dışında, özellikle yazarın üslup özelliklerine de değinilmiştir. Sözlük; “eşanlamlı kelimeleri, yerel Rus diliyle Slav kilisesinin dilinin arasındaki farklılıkları, İncil metinleri ve yerel folklordaki eski Rus deyimlerinin gelişimi gibi eski edebi dilin birçok farklı yönünü yansıtmaktadır” (Generalova 2015: s. 91).

“Slovar’ obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi” fikri, B. A. Ların’ın 1934-1949 yılları arasında “Drevnerusskiy slovar’ ” (Древнерусский словарь) çalışmalarına dayanmaktadır. Moskova Rus Devleti döneminde kullanılan kelimelerin eşanlamlılarını, betimlenmesini ve deyimlerini içeren sözlük Rus edebi dilinin oluşmasına da büyük katkı sağlamıştır. 300 eserin kaynak olduğu sözlükte; “insanların yerel konuşmalarını temel alarak dönemin yazı dilini, sözcüklerin detaylı anlamlarını, işlevsel ve biçimsel özelliklerini yansıtmaktadır” (Generalova 2015: s. 92).

Moskova Rus Devleti döneminde kullanılan kelimelerden birkaçı:

	Anlamı	Günümüzdeki kullanımı
аба [aba]	çuha	сукно [sukno]
або [Abo]	ya da	или [ili]
аггел [Aggel]	melek	ангел [angel]
ворог (Vorog)	düşman	враг [vrag]
выставка [Vistavka]	boşaltma yeri; manastırda ayrılmış oturma yeri, yeni oturma yeri; memurluktan uzaklaştırmak/uzaklaştırılmak	Выставка [Vistavka] bilim, kültür, sanat vs. sergisi
галенок [Galenok]	fiçi ve galon	
Галан [Galan]	Hollanda	Голланд [Golland]
галия [Galiya]	9. Yy’dan 17. Yy’a kadar 10 mt genişliğinde 50 mt uzunluğunda savaş, ticaret ve ulaşımda kullanılan gemilere verilen ad	
дабка [Dabka]	daba isimli kumaştan dikilen gömlek	
девятъдесять [Devyat’ desyatıy]	doksan	девяносто [devyanosto]

C. Yazar Sözlüğü

Bu sözlük türü yazarın yaratıcılık özelliklerini ortaya koymak için planlanan çalışma alanlarından biridir. “*Slovar’ avtobiografişeskoj trilogii Maksima Gor’kogo*” (Словарь автобиографической трилогии Максима Горького) bu kapsamdaki sözlük çalışmalarının ilkidir.

Slovar’ avtobiografişeskoj trilogii Maksima Gor’kogo sözlüğünü B. A. Larin’in “dilbilim açısından zengin kaynaklar” olarak nitelendirdiği bu sözlükte M. Gorki’nin “*Detstvo*” (Детство), “*V lyudyah*” (В людях), “*Moi universiteti*” (Мои университеты) eserleri üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışmayla “yazarın üslubunun ayırt edilmesinde; sözlüğe girecek kelimelerin listesi, kullanımları ve anlamları, alıntılar, dilbilgisel ve stilistik sınıflandırmalar olarak dört değişken ele alınarak yeni bir sözlük türü geliştirilmiştir” (Generalova 2015: s. 92). Sözlüğün ilk 6 basımı 1974-1990 yılları arasında yapılmıştır.

Bu alandaki bir diğer sözlük Maksim Gorki’nin bir başka “*Jizn’ Klima Samgina*” (Клим Самгин’in Yaşamı) (Идеологический словарь романа Клим Самгина) isimli romanı olan “*İdeolojişeskiy Slovar’ Romana Jizn’ Klima Samgina*” dır. Yine Maksim Gorki’nin “Klim Sangin’in Yaşamı” adlı romanından yola çıkarak 2011 yılında basımı yapılan “*Çastotnyy slovar’ romana M. Gor’kogo «Jizn’ Klima Samgina: İmena sobstvennie i nazvaniya»*” (Частотный словарь романа М. Горького «Жизнь Клим Самгина: Имена собственные и названия») adlı kelime sıklık sözlüğü de oluşturulmuştur.

D. İki Dilli Yazar Sözlüğü

“*Çeşsko-Russkiy Tolkovnyy Slovar’ k Trilogii M. Puymanovoy*” (Чешско-Русский Толковый Словарь к Трилогии М. Пуймановой) B. A. Larin tarafından planan Maria Puymanova’nın “*Lyudi na pereput’e*” (Люди на перепутье), “*İgra s ognem*” (Игра с огнем), “*Jizn’ protiv smerti*” (Жизнь против смерти) adlı eserlerindeki kelimelerin ele alındığı Çekçe-Rusça iki dilli yazar sözlüğüdür ve 1962’de yayınlanmıştır.

Bu sözlük türünden verilen diğer bir eser İvo Andriç’in “*Drina Köprüsü*” adlı eserinden yola çıkılarak hazırlanan “*Dvuyazyçnyy serbsko-russkiy ob’yasnitel’nyy slovar’ k romanu İ. Andriça «Most na Drine»*” (Двухязычный сербско-русский объяснительный словарь к роману И. Андрича «Мост на Дрине») dür. Fakat sözlüğün basımı yapılmamıştır.

Merkezin çalışma alanına 80’li yıllardan sonra deyimler, atasözleri ve jargon da girmiştir. Generalova, merkezin bu alanlarda da çalışmasına V. M. Mokienko’nun öncelik ettiğini belirtmektedir (2015). “*Bol’şoy slovar’ russkogo jargona*” (Большой словарь русского жаргона), “*Slovar’ pskovskih poslovits i pogovorok*” (Словарь псковских пословиц и поговорок), “*Bol’şoy slovar’ russkih poslovits*” (Большой словарь русских пословиц), “*Slovar’ frazeolojişeskih slovar’ russkih poslovits*” (Словарь фразеологических синонимов русского языка) v.d. merkezin bu alanlardaki çalışmalarından birkaçıdır.

Kurulmasında ve çalışmaların devamlılığında büyük katkıları olan B. A. Larin’in ismi günümüzde merkezin adında “*Boris Aleksandroviç Larin Bölümlerarası Sözlük Merkezi*” (Межкафедральный словарный кабинет имени проф. Б. А. Ларина³) yaşatılmaktadır. Merkezde birçok farklı sözlük araştırması yapılmış ve günümüzde ise araştırmalar ve çalışmalar hala sürmektedir. Gelişen teknolojik

³ Merkezin internet sayfası için: <http://msk.phil.spbu.ru>

olanaklar sayesinde merkezde günümüze kadar yapılan çalışmaların elektronik ortama aktarılmasına devam edilmektedir. Ayrıca merkez leksikografi alanında araştırmalar yapan diğer bilim insanlarının çalışmalarını desteklerken, B. A. Larin'in eserleri başta olmak üzere alanda araştırmalar yapan diğer bilim insanlarının çalışmalarını yayımlamaya devam etmektedir.

Boris Aleksandroviç Larin Sözlük Merkezi'nin bazı yayınları:

- Larin, B. A. (2002). "Tri inostrannih istoçnika po razgovornoy reçi Moskovskoy Rusi XVI-XVII vekov". St. Petersburg.
- Larin, B. A. (2003). "Filologičeskie nasledie. İzbrannie trudi". T. 1-2. St. Petersburg.
- Bogorodsky V. L. (2006) "Oçerki po istorii slov i slovosoyetaniy russkogo yazıka". St. Petersburg: St. Petersburg Devlet Üni.
- Şahmatov, A. A. (2010). "Russkaya dialektologiya: leksii". St. Petersburg: St. Petersburg Devlet Üni.
- Volkov, S. S. (2006). "Stilevie sredstva delovoy pis'mennosti Moskovskoy Rusi XVI-XVII vv." St. Petersburg: St. Petersburg Devlet Üni.
- Mjelskaya, O. S. (2003) "Leksika obihodnogo-razgovornogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI-XVII vv (na materiale inostrannih rukovodstv dlya izuçeniya russkogo yazıka)". St. Petersburg: St. Petersburg Devlet Üni.

Ülkemizde ise Türk Dil Kurumu 12 Temmuz 1932 kuruluş tarihinden itibaren sözlük çalışmaları süregelmektedir. TDK'nın dışında bireysel ve kurumsal olarak da sözlük çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca leksikografi alanında bilimsel araştırma ve çalışmalara katkı yapmak üzere 5 Ocak 2014'te Hacettepe Üniversitesi'nde "Hacettepe Üniversitesi Sözlük Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi" ve 29 Mart 2015'te Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde "Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sözlükbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (SÖZMER)" kurulmuştur.

4. Sonuç

Sonuç olarak öncelikle dilimizde bu alan için kullanılacak terim birlikteliğinin oluşmadığı görülmektedir. Çalışmaların daha da bilimsel bir temele oturması bakımından özellikle terim karmaşasının ortadan kaldırılması önem arz etmektedir. Bu bilim dalı için belki de Türkçe telaffuz kurallarına uyarlanarak "leksikografi" teriminin kullanılması bu bilim dalının adlandırılmasında birliktelik oluşması adına daha doğru olabilir.

Ülkemizde bu alanda çalışmalar yapan bireylerin ve kurumların desteklenmesi, diğer ülkelerde bu alanda çalışmalar yapmak için kurulan merkezlerle işbirliğine gidilmesi ve bu merkezlerin çalışmalarının takip edilmesi, bilimsel etkinliklerin dah da artırılması, teori ve uygulamaların disiplinler arası çalışmalarla geliştirilmesiyle bu alandaki çalışmalar daha da nitelikli hale gelecektir.

B. A. Larin merkezin leksikografi alanında çalışmalar için başlangıçta dört temel alan belirleyerek araştırmaların daha verimli şekilde ilerlemesine olanak sağlamıştır. Merkezin idaresinde yürütülen

uzun ekip çalışmaları sonucu birçok sözlük hazırlanmış ve basımını yine merkezin yaptığı Rus dilinin söz varlığının bölgesel, tarihsel ve dönemsel olarak ses, biçim ve anlam açısından sözcüklerin farklı anlam ve kullanımlarını içeren bölgesel ve tarihsel sözlükler, Rus dilinin tarihsel gelişimini görmek adına eşsiz birer kaynak niteliğindedir. Yazar sözlüklerinde ise yazarın dil kullanım özelliklerinin ayırt edilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca bu sözlüklerde Türkçe kökenli “аба [aba], ара [aga], алафа [alafa], алмаз [almaz] gibi birçok kelimeyle de karşılaşmaktadır. Bu bakımdan bu sözlükler Türk dili açısından yeni araştırmalara ışık tutan önemli birer kaynak niteliği taşımaktadır.

Kaynakça

- Akalın, Ş. H. (2010). Sözcük Bilimi ve Sözlükçülük. Türk Dili-Dil ve Edebiyat Dergisi, Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Aksan, D. (2014) Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2003.
- Ana Britannica. (1993). İstanbul, Ana Yayıncılık.
- Baskın, S. Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi: Tanımı, Kapsamı ve Diğer Bilimlerle İlişkisi, International Journal of Language Academy, 445-457.
- Boz, E. (2011). Sözlük Bilimi Yazıları I, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. (1986). İstanbul, Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş.
- Dictionnaire Larousse. (1994). İstanbul, Milliyet Gazetecilik A.Ş.
- Dietrich, A. P. (2001) Dictionary of Linguistics Terms, Multilingual.
- Dubiçinskiy, V. V. (2008) Leksikografiya Russkogo Yazıka, Moskva: Flinta: Nauka.
- Generalova, E. V. (2015). Larinskaya Leksikograficheskaya Shkola i Mejkafedralny Slovarny Kabinet.
- Karamian, M., Golovan, S., Bashford A. ve diğerleri. Anglolysis İkinci Baskı. London, San Francisco, Acapulco: La Case Editorial Σίγμα.
- İvaşko, L. A. (red.)(2003). Slovar' russkih govorov Nizovoy Peçori T. 1 Ablemay-Oşupya. St.Petersburg: Filologičeskiy f-t SPGU.
- İvaşko, L. A. (red.)(2005). Slovar' russkih govorov Nizovoy Peçori V 2. Pavest' - Yaşurok. T. 1 Ablemay-Oşupya. St.Petersburg: Filologičeskiy f-t SPGU.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 1 A- Bibişka. (1967). Leningrad: Leningradskiy Uni.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 2 Biblioteka- Byaşutka. (1973). Leningrad: Leningradskiy Uni.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 8 Grandirovat' - Dedyä. (1990). Leningrad: Leningradskiy Uni.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 13 Zenzubel' - Karlyatskiy. (2003). St. Petersburg: St. Peterburskiy Uni.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 20 Nakvata- Nayurit'. (2008). St. Petersburg: St. Peterburskiy Uni.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 21 Nayavi- Noçnoy. (2009). St. Petersburg: St. Peterburskiy Uni.
- Pskovskiy Oblastnoy Slovar' s İstoriçeskimi Dannımı Vıpusk 22 Noçuşka- Ogoşeçek. (2011). St. Petersburg: St. Peterburskiy Uni.
- Slovar' obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI –XVII. Yy.. Vıpusk I A- Byz'. (2004). St. Petersburg: Nauka.

Slovar' obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI –XVII. Yy.. Vıpusk II V-Vol'. (2006).St. Petersburg: Nauka.

Slovar' obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI –XVII. Yy.. Vıpusk III Vor-Vyaşiy. (2010). St. Petersburg: Nauka.

Slovar' obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI –XVII. Yy.. Vıpusk IV Gagara-Guşa. (2011). St. Petersburg: Nauka.

Slovar' obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI –XVII. Yy.. Vıpusk IV Gagara-Guşa. (2011). St. Petersburg: Nauka.

Slovar' obihodnogo russkogo yazıka Moskovskoy Rusi XVI –XVII. Yy.. Vıpusk V Da-Dotyanut'. (2012). St. Petersburg: Nauka.

İnternet Kaynakları

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts

http://dic.academic.ru/dic.nsf/brokgauz_efron/53807/Коллегия (Erişim Tarihi: 23.08.2017)

<http://msk.phil.spbu.ru/o-kabinete-1> (Erişim Tarihi: 25.08.2017)

<http://www.univ.kiev.ua> (Erişim Tarihi: 23.08.2017)